

Zeleni napotki za ponudnike turističnih nastanitev v destinaciji Kranj

Vsebina

I.	Zlata destinacija Kranj – priznanje in odgovornost	2
II.	Zakaj potrebujemo zelene napotke?	3
III.	Zeleni napotki za ponudnike turističnih nastanitev	4
A.	Trajnostna gradnja in obnova stavb	4
B.	Učinkovita raba energije.....	5
C.	Uporaba obnovljivih virov energije	5
D.	Spodbujanje trajnostne mobilnosti	6
E.	Odgovorno ravnanje z vodo	7
F.	Ravnanje z odpadki.....	8
G.	Ponudba hrane in pijače.....	10
H.	Spominki	12
I.	Drugo	12
J.	Upravljanje z vplivi na okolje - okoljski menedžment	13
K.	Komuniciranje.....	13
IV.	Okoljski certifikati – potrdilo trajnostnega delovanja	14
V.	Pomembni znaki za okolju manj škodljive ter družbeno odgovorne izdelke in storitve	16

I. Zlata destinacija Kranj – priznanje in odgovornost

Turistična destinacija Kranj je prejemnica prestižnega **zlatega znaka Slovenia Green Destination**. Znamka SLOVENIA GREEN obiskovalcem zagotavlja, da destinacije, turistični ponudniki in partnerji, ki so nosilci tega znaka, delujejo po trajnostnih načelih in da so predani nenehnemu izboljševanju trajnosti poslovanja, hkrati pa k spoštljivemu in odgovornemu odnosu do naravnega in družbenega okolja spodbujajo tudi svoje obiskovalce.

Trajnostni turizem zadošča današnjim potrebam obiskovalcev, turističnih ponudnikov, okolja in gostiteljske skupnosti, pri tem pa ne ogroža možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam.

Zlati znak pomeni priznanje za trajnostno in zeleno delovanje na različnih področjih v Mestni občini Kranj, ne le v turizmu.

Kranj je kulturna, aktivna, zelena in zdrava prestolnica slovenskih Alp. Destinacijo odlikujejo pristen stik z zeleno naravo, ki osvežuje mesto, bogate kulturne vsebine ter lepo zgodovinsko mestno jedro. K prejetju zlatega znaka pa so pomembno pripevali tudi zametki certificirane do okolja odgovorne turistične ponudbe.

Zlati znak za destinacijo pomeni tudi odgovornost, da se bo turizem še naprej razvijal z upoštevanjem občutljivosti naravnega okolja ter interesov vseh lokalnih deležnikov, ne le turističnega gospodarstva. Tako bo lahko z izpostavljanjem tistega, kar je v Kranju najbolj posebno, avtentično, z lokalnim značajem, prinašal koristi za celotno lokalno skupnost.

Zavezanost razvoju trajnostnega turizma se odraža v viziji razvoja destinacije Kranj:

»Kranj je in ostane čisto, zdravo in varno mesto.«

II. Zakaj potrebujemo zelene napotke?

Razvoj turizma je hkrati blagoslov in prekletstvo. Lokalni skupnosti prinaša delovna mesta in sredstva za razvoj, hkrati pa povečuje pritiske na okolje. Na Gorenjskem je ljudem skrb za lokalno naravno okolje položena v zibko. Naloge naše generacije pa sežejo dlje. Ozračje se segreva in posledice podnebnih sprememb ogrožajo blaginjo skupnosti po vsem svetu. Številnim živalskim in rastlinskim vrstam grozi izumrtje. Nadaljuje se uničevanje gozdov in onesnaževanje oceanov. K temu – zavedno ali nezavedno – prispevamo vsi.

Spopadanje s podnebnimi in okoljskimi izzivi ter ohranitev življenju prijaznega planeta za zanamce je najpomembnejša naloga sedanje generacije.

Ti zeleni napotki so namenjeni ponudnikom turističnih nastanitev - hotelom, penzionom, zasebnim sobodajalcem, kampom, turističnim kmetijam, hostlom, planinskim kočam itd. Osredotočajo se na najpomembnejše vplive turistične dejavnosti na okolje in družbo in prinašajo nasvete, kako pripravljenost za ukrepanje učinkovito preleti v trajne spremembe načina delovanja ter v trajnostno zgodbo povabiti tudi obiskovalce.

Ljudje so vse bolj okoljsko ozaveščeni in povpraševanje po trajnostni turistični ponudbi se povečuje. Čedalje več obiskovalcev želi trajnostne nastanitve, ki so v sozvočju z naravo in imajo pozitivne učinke na njihovo zdravje. Obiskovalce, ki so odgovorni do gostiteljske skupnosti in okolja, si tudi želimo povabiti v destinacijo.

To, da obiskovalcem povemo, da so v zeleni turistični destinaciji, kjer se ponudniki obnašajo odgovorno, in da jih opremimo z jasnimi navodili, kako se jim lahko pri tem pridružijo, je najenostavnejši, najcenejši in pogosto najučinkovitejši ukrep za zmanjšanje škodljivih vplivov turističnih dejavnosti.

Povejte obiskovalcem, da so prišli v destinacijo s trajnostnim turizmom. Opozorite jih na lokalne posebnosti. Jasno jim sporočajte, kako lahko pripomorejo k varovanju okolja in kulturne dediščine. Bodite zgled. Delajte, kar govorite.

Številni predlagani ukrepi poleg zmanjšanja škodljivih vplivov na okolje ponudnikom prinašajo tudi finančne prihranke in so koristni za zdravje ljudi. Oblikovani so tako, da tlakujejo pot k pridobitvi okoljskih certifikatov. Njihovo dobro komuniciranje bo povečalo ugled in konkurenčnost turistične ponudbe, hkrati pa sprejemljivost turistične dejavnosti v lokalnem okolju. Srečno pri njihovem uvajanju!

III. Zeleni napotki za ponudnike turističnih nastanitev

Stavbe in turistične dejavnosti, ki se v njih odvijajo, so lahko veliki porabniki energije in vode ter vir odpadkov in izpustov onesnaževal v zrak, vode in tla. Trajnostni turistični ponudniki se pri njihovem vzpostavljanju in upravljanju zavzemajo za zmanjšanje vplivov na podnebne spremembe z varčevanjem z energijo in uporabo obnovljivih virov energije. Poleg tega k varovanju okolja prispevajo z zmanjšanjem količine odpadkov in vseh vrst onesnaževanja. S spoštovanjem lokalne kulture in naravne dediščine dosežejo sožitje z lokalnim okoljem ter ustvarijo priložnosti za gospodarski in družbeni razvoj. S trajnostnimi nastanitvami zagotavljajo ugodje, zdravje in varnost ljudi ter dostopnost za vse.

A. Trajnostna gradnja in obnova stavb

Če turistični nastanitveni obrat šele vzpostavljate, po možnosti uporabite obstoječe objekte. Pri prenovi stavb se porabi manj naravnih virov in energije kot pri novogradnjah.

Če gradite nov objekt, ga prostorsko umestite tako, da boste izkoristili danosti lokalne mikroklimе. To bo v življenjski dobi objekta prineslo pomembne energetske in finančne prihranke.

Pri prenovi ali gradnji objektov si z dobro izolacijo in kakovostnim stavbnim pohištvom prizadevajte za nadstandardno energijsko učinkovitost (nizkoenergijski ali pasivni standard). S tem se boste izognili izgubam energije in tudi uporabi klimatskih naprav.

Pri gradnji oz. prenovi v največji možni meri uporabite lokalne naravne gradbene materiale (les, kamen) in upoštevajte lokalno stavbarsko tradicijo.

Za notranjo opremo uporabite naravne materiale (les, naravne barve in zaščitna sredstva) in upoštevajte lokalno kulturno dediščino.

Zagotovite dostop v objekte tudi za ljudi s posebnimi potrebami (npr. s klančinami za invalidske vozičke).

Pri gradnji ali obnovi objektov razmislite o zeleni strehi, zasajeni z grmovnicami, travami in cvetjem. To lahko prispeva k izolaciji strehe in vzdrževanju prijetne temperature v objektu.

B. Učinkovita raba energije

Uporabljajte energetsko učinkovite sisteme za ogrevanje, hlajenje in prezračevanje prostorov ter za ogrevanje sanitarne vode.

Uporabljajte energetsko varčno razsvetljavo ter električno in elektronsko opremo najvišjega energetskega razreda.

Uporabo energetsko potratnih klimatskih naprav lahko zmanjšate z uporabo pasivne zaščite pred soncem (zaves, zunanjih senčil) ter s pravilnim prezračevanjem.

Energetsko varčno delovanje sistemov ogrevanja, prezračevanja in hlajenja lahko dosežete z vgraditvijo termostata ali inteligentnih sistemov za uravnavanje optimalne temperature prostorov. Njihova cena je relativno nizka, prihranki zaradi preprečevanja prekomernega segrevanja ali ohlajanja prostorov pa so dragoceni.

Če umetno uravnavate temperaturo skupnih prostorov (receptije, hodnikov ipd.), naj ta pozimi ne preseže 24 °C in naj poleti ne bo nižja od 20 °C.

Vedno, ko prostori niso v uporabi, naj bodo klimatske naprave izklopljene.

Prihranke lahko dosežete tudi z vgradnjo sistema za avtomatični izklop elektrike, ko gost zapusti sobo.

Notranje in zunanje luči, sušilci rok ipd. naj bodo povezani z detektorji gibanja, svetlobnimi senzorji ipd., saj bodo tako zanesljivo vklopljeni samo takrat, ko je to potrebno.

V kuhinjah je namesto elektrike energetsko učinkoviteje uporabljati plin. Plinski štedilniki porabijo polovico manj energije od električnih.

Znižajte temperaturo vode v bojlerjih. Za udobje in zdravje pri umivanju zadostuje temperatura 25–35 °C.

C. Uporaba obnovljivih virov energije

Pri naročanju električne energije se odločite za nakup tako imenovane zelene energije, ki je pridobljena iz obnovljivih oziroma brezogljivih virov.

Stroške oskrbe z električno in toplotno energijo lahko dolgoročno znižate s samooskrbo z energijo iz lokalnih obnovljivih virov: sonca, geotermalne energije, lesne biomase in vetra (kjer je to sprejemljivo za lokalno skupnost in naravno okolje). Začetna investicija je lahko visoka, vendar pa je po poteku njene povračilne dobe energija brezplačna.

Po možnosti namestite sisteme za lastno proizvodnjo energije (npr. toplotno črpalko, sprejemnike sončne energije za pripravo tople sanitarne vode, sončno ali vetrno elektrarno).

D. Spodbujanje trajnostne mobilnosti

Dejstvo je, da se turizem ne more razvijati brez prevozov. Prav tako pa je res, da je promet največji povzročitelj s turizmom povezanih globalnih in regionalnih okoljskih problemov – podnebnih sprememb ter onesnaženja zraka, hkrati pa s povzročanjem hrupa in obremenjevanjem prometnic in parkirišč poslabšuje kakovost bivalnega okolja lokalnih skupnosti. Trajnostna oz. mehka mobilnost, ki se nanaša na spodbujanje pešačenja, kolesarjenja in uporabe javnega potniškega prometa, je zato nujni del ponudbe zelene turistične destinacije.

Osnovni cilj trajnostne mobilnosti je zadovoljiti potrebe vseh ljudi po mobilnosti in obenem zmanjšati motorizirani promet, s tem pa tudi onesnaževanje, emisije toplogrednih plinov in porabo energije.

Spodbujajte trajnostno mobilnost – pešačenje, kolesarjenje ter uporabo javnega potniškega prometa.

Pripravite in objavite (na svoji spletni strani) celovit načrt za dostop do vaše lokacije z javnim prevozom, kolesom, avtomobilom in peš. Opremite ga z zemljevidom s postajami javnega potniškega prometa, pešpotmi, varnimi kolesarskimi potmi, izposojevalnicami koles, polnilnicami za električna vozila in parkirišči. Vključite povezave na vozni red javnega avtobusnega in železniškega prevoza.

Opozorite tudi na možnost sopotništva oz. deljenja prevozov. Vključite povezave na spletne portale za deljenje prevozov (npr. [Prevoz.org](https://www.prevoz.org)).

Ponudite transfer obiskovalcev z najbližjih postaj javnega potniškega prometa do vaše lokacije.

Omogočite varno parkiranje koles. Vzpostavite varne kolesarnice in omogočite izposajo orodja za servisiranje koles.

Omogočite izposajo koles. Za fizično šibkejše obiskovalce v svojo ponudbo vključite tudi električna kolesa.

Dodelite prednostne parkirne prostore za gibalno ovirane osebe.

Omogočite polnjenje električnih avtomobilov, po možnosti z energijo iz lastne sončne elektrarne ali z zeleno elektriko.

Če nabavljate ali najemate motorna vozila, izberite takšna z manjšimi izpusti CO₂: manjša in lažja hibridna ali električna vozila ter vozila z varčnimi dizelskimi in bencinskimi motorji.

E. Odgovorno ravnanje z vodo

Trajnostno ravnanje z vodo ima dva cilja: zmanjšanje porabe vode ter preprečevanje onesnaženja vode. Turistični ponudniki imajo pri tem odgovornost, da pri svojih dejavnostih racionalno porabljajo vodo in zmanjšujejo tveganja za onesnaženje podzemne vode. Hkrati je to priložnost, da obiskovalce ozaveščajo o varovanju voda.

Razvoj turizma ne sme ogroziti oskrbe lokalne skupnosti z zadostnimi količinami kakovostne pitne vode ali zmanjšati njene kakovosti.

V Sloveniji je v javnem vodovodu za oskrbo prebivalstva zagotovljena voda, ki na uporabnikovem priključku ustreza kakovosti za pitno vodo brez predhodne obdelave. Kakovostna voda je naš ponos. Povabite obiskovalce, naj se odpovejo uporabi embalirane vode in se oskrbijo s pitno vodo iz pipe.

Pri gradnji oziroma prenovi turistične infrastrukture so na voljo številne učinkovite vodne tehnologije: za zajem meteorne vode, za ponovno uporabo sive vode, nizkopretočna stranišča in suhi pisoarji, varčevalne pipe, kotlički z dvojnimi sistemom izplakovanja, varčni pomivalni in pralni stroji ipd. Številne od njih se lahko enostavno namestijo tudi v obstoječih objektih.

Zapiranje pip, kadar niso v uporabi, je najenostavnejši način za varčevanje z vodo. Na mesta, kjer se porablja voda (sanitarije, kuhinje, zunanje pipe), namestite prijazna navodila za varčevanje z vodo: pipe naj so odprte le takrat, ko je to potrebno.

Porabo vode zmanjšate z namestitvijo učinkovitih pip in tušev v kopalnicah. Znižajte pretok vode – pri pipah zadostuje okrog 6 litrov na minuto, pri tuših pa okrog 7 litrov na minuto.

Vgradite nizkopretočna stranišča (manj kot 4,5 litrov vode na splakovanje) in kotličke z dvojnimi sistemom izplakovanja.

Uporabljajte učinkovite pralne stroje z majhno porabo vode. Prihranke pri porabi vode za pranje perila dosežete tudi tako, da ne menjavate vsak dan brisač in posteljnino.

Kjer je le mogoče in kjer ne potrebujete kakovostne pitne vode, uporabljajte deževnico. To je okoljsko odgovorno in stroškovno učinkovito. Investicija v zbiralnik se povrne v nekaj letih.

Deževnico in prečiščeno odpadno vodo je mogoče koristno uporabiti za splakovanje v sanitarijah, čiščenje, zalivanje okrasnih rastlin ipd.

Določene vrste odpadne sanitarne vode je mogoče ponovno uporabiti tudi neprečiščene (npr. vodo iz umivalnikov za splakovanje stranišč).

Varčevanje z vodo je posebej pomembno v sušnih obdobjih. Nesmiselna poraba pitne vode za zalivanje zelenic, grmovnic in cvetličnih gred lahko načne ugled turistične dejavnosti in izzove odpor lokalne skupnosti. Pri ureditvi okolja je smiselno uporabiti lokalne avtohtone rastline, ki ne potrebujejo veliko vode, in zalivati z deževnico. Bodite pozorni tudi, da pri ureditvi okolice ne uporabite invazivnih tujerodnih rastlin.

V sušnih obdobjih zagotovite dostop do vode za prostoživeče in domače živali.

Preprečujte kemično onesnaženje vode in nabavljajte biorazgradljiva čistila, detergente ipd. ter druge kemikalije z znaki za okolju manj škodljive izdelke¹ in upoštevajte navodila glede potrebnih količin.

Osebjem, ki je odgovorno za čiščenje, usposobite za upoštevanje navodil glede potrebnih količin čistil, detergentov itd. in se izognite pretirani rabi kemikalij.

Ne uporabljajte kemičnih sredstev za varstvo rastlin.

K ekonomični porabi vode prispeva tudi redno vzdrževanje vodovodnih sistemov in sistemov gretja, zračenja in hlajenja. Slabo vzdrževani sistemi lahko povzročajo izgube in porabijo več vode in energije.

Redno spremljajte porabo vode in načrtujte infrastrukturne in ozaveščevalne ukrepe za zmanjšanje porabe. To vam bo omogočilo tudi zgodnje odkrivanje morebitnih okvar v omrežju (npr. puščanje cevi). Če uhaja topla voda, se poleg vode izgublja tudi energija.

F. Ravnanje z odpadki

Hierarhija ravnanja z odpadki: (1) najpomembnejše je preprečevanje njihovega nastajanja; (2) preden stvari zavržemo oziroma uvrstimo med odpadke, je potrebno preveriti možnosti njihove ponovne uporabe; (3) odpadke, ki jih ni mogoče preprečiti, zbiramo ločeno in s tem omogočimo njihovo recikliranje; (4) poskrbimo za odstranjevanje oziroma pravilno odlaganje odpadkov.

¹ Najpogosteje uporabljani znaki za okolju manj škodljive in družbeno odgovorne izdelke in storitve so zbrani na koncu tega priročnika.

Za zmanjšanje količine odpadkov lahko največ naredimo z dobro premišljenim naročanjem blaga in storitev ter pri načrtovanju ponudbe hrane in pijače.

Pred vsako nabavo razmislite, ali izdelek zares potrebujete. Tako v okoljskem kot v finančnem pogledu ni smiselno kupovati izdelkov, ki v resnici niso potrebni in ki bodo hitro postali odpadke. Za okolje in denarnico je najboljši tisti nakup, ki ga ne opravimo.

Preden se odločite za nakup, razmislite o alternativnih možnostih oskrbe – izposoji, izmenjavi, souporabi itd. – ter o nakupu rabljenih izdelkov.

Če je nabava res potrebna, se odločite za izdelke z manj embalaže, izdelke z daljšo življenjsko dobo, izdelke, ki se jih lahko popravlja in ki jih je preprosto reciklirati oz. kompostirati.

Prizadevajte si za ravno pravšnjo količino nabavljene opreme, hrane in drugih izdelkov. Stvari, ki so še uporabne in jih ne potrebujete več, podarite ali predajte v najbližji center ponovne uporabe.

Preprečujte nastajanje odpadkov z namestitvijo dozirnikov mila, šampona ipd. v kopalnicah in se izogibajte posamičnim pakiranjem toaletnih potrebščin.

Če se oskrbujete z vodo iz javnega vodovoda, namesto plastenk s pijačami v sobe namestite kozarce in obvestilo, da je voda iz pipe pitna.

Ne uporabljajte izdelkov za enkratno uporabo (npr. plastičnih kozarcev, krožnikov, pribora in slamic) ter nepotrebnega potrošnega materiala.

V največji možni meri delujte brezpapirno in komunicirajte na elektronski način.

Ločujte odpadke skladno z navodili lokalnega podjetja za ravnanje z odpadki. Posebno pozorno ločujte nevarne odpadke (baterije, odpadna olja, ostanke kemikalij in njihovo embalažo, zdravila, kozmetiko, čistila, razpršila, neonska svetila ipd.) in poskrbite za odvoz kosovnih odpadkov (hladilnikov, električne in elektronske opreme, pohištva ipd.).

V sobe za goste in skupne prostore namestite koše, ki gostom omogočajo ločevanje odpadkov. Opremite jih z jasnimi oznakami njihovega namena, tako da bo ločevanje za obiskovalce čim bolj preprosto.

Osebe, ki je odgovorno za čiščenje, usposobite za pravilno odlaganje ločenih vrst odpadkov v ustrezne zabojnike.

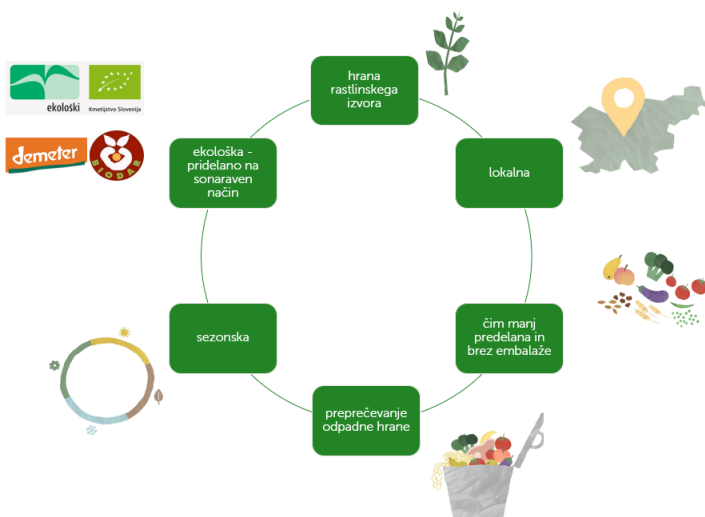
Biološke odpadke po možnosti kompostirajte na lastnem kompostniku.

Pri pripravi načrta ravnanja z odpadki se po potrebi posvetujte z lokalnim podjetjem za ravnanje z odpadki, ki vam lahko nudi strokovno podporo pri iskanju rešitev za preprečevanje nastajanja odpadkov, ločeno zbiranja in recikliranje ter zagotovi izpolnjevanje predpisov in zakonodaje.

G. Ponudba hrane in pijače

Turisti vse bolj povprašujejo po pristnih domačih jedeh, pripravljenih iz zdravih, lokalno pridelanih živil, ter po sonaravno pridelanih pijačah. Zato imajo turistični ponudniki številne priložnosti, da z izbiro živil in načinom postrežbe ter dobrim komuniciranjem izkažejo svojo zavezanost načelom trajnostnega razvoja.

Če upoštevamo celotno oskrbovalno verigo s hrano, ki poleg pridelave vključuje še transport, skladiščenje in predelavo, je najbolj zdravju in okolju prijazna oskrba z rastlinskimi, sezonskimi, ekološko pridelanimi, lokalnimi ter čim manj predelanimi in zapakiranimi živili. Pomembno je tudi, da hrana ne pristane med odpadki.

Zmanjšanje deleža hrane živalskega izvora je v razvitih državah prehranski trend, ki je zdravju ljudi in okolju prijazen. Ponudba hrane naj vedno vključuje primeren delež jedi brez mesa, mleka ter mlečnih izdelkov.

Poskrbite za zdravo prehrano gostov in povečajte ponudbo sezonske, sveže in nepredelane zelenjave in sadja, žit ter živil z manj nasičenih maščob in sladkorja.

V ponudbo hrane in pijače vključite čim večji delež certificiranih ekološko pridelanih sestavin in izdelkov. Prednost naj dobijo lokalni dobavitelji.

Pri nabavi živil, ki jih lokalno ni mogoče pridelati (npr. kava, čaj, čokolada ...), izbirajte izdelke iz sistema pravične trgovine (Fairtrade).

Ob ponujeno hrano in pijačo postavite vidne napise, ki govorijo o njenem poreklu in lastnostih (ekološko, lokalno, brez plastične embalaže, pravično) in izpostavite certifikate.

Oblikujte ponudbo hrane in pijače, ki odraža lokalno identiteto in temelji na lokalnih in sezonskih sestavinah.

Vzpostavite partnerstvo z lokalnimi pridelovalci in se dogovorite za redno oskrbo z lokalnimi pridelki in izdelki brez posrednikov.

Popestrite jedilnik z vključevanjem lokalnih samoniklih užitnih rastlin – gob, kostanja in drugih gozdnih sadežev, zelišč, dišavnic, čajev itd. Pri njihovem nabiranju je potrebno upoštevati omejitve glede dnevne nabrane količine in prepoved nabiranja zaščitenih rastlin.

Pri ponudbi hrane ne pretiravajte z velikostjo obrokov. S tem preprečujete nastajanje odpadne hrane in nepotrebnih stroškov.

Skrbno načrtujte nabavo živil in s primernimi količinami ter izogibanjem plastični embalaži preprečujete nastajanje odpadkov.

Z dobavitelji se dogovorite, da vam živila in pijače dostavijo v povratni embalaži in embalažo prevzamejo.

Po možnosti ponujajte pijačo brez embalaže oz. v povratni embalaži (točene in ustekleničene pijače). Izogibajte se plastenkam in pločevinkam.

Pri postrežbi hrane in pijače se izogibajte posodi, priboru in dodatkom za enkratno uporabo (plastičnim krožnikom, kozarcem, slamicam ipd.) in s tem preprečujete nastajanje odpadkov.

Zagotovite dostop do vode iz pipe, da zmanjšate potrebo po uporabi plastenk.

Količine odpadne hrane in odpadne embalaže lahko zmanjšate tako, da pokvarljive vrste hrane (npr. jogurt, marmelade, med, sir, suhomesnate izdelke, pecivo) ne prepustite samopostrežbi gostov, ampak jih strežete sami.

Odpadni embalaži se izognete tudi tako, da ne uporabljate embaliranih porcij sladkorja, kave, masla, kakava ipd.

Svojo okolju in zdravju prijazno ponudbo vključite v svoja sporočila – objavite način pridelave in poreklo živil na svoji spletni strani, jedilniku, vabilih na dogodke itd. Povejte, zakaj nimate plastenk, zakaj sredi zime ne ponujate jagod itd. Navidezne omejitve spremenite v prednost vaše ponudbe.

H. Spominki

Spominki so pomemben del turistične ponudbe vsake destinacije. Sodobni turisti iščejo predvsem take, ki izvirajo iz destinacije oz. so bili v destinaciji izdelani in so zanjo avtentični – predstavljajo posebnosti naravnega okolja, ustvarjalnost domačinov, zgodovino kraja, lokalno gastronomijo itd. Domov jih odnesejo zato, da bi jih spominjali na prijetno bivanje v destinaciji, ali da bi z njimi razveselili družino, prijatelje in sodelavce.

V svojo ponudbo vključujte spominke, ki ne bodo pristali med odpadki.

Obiskovalcem kot spominke ponudite domače kmetijske pridelke, lokalne prehrabne izdelke ter druge izdelke lokalnih podjetij, obrtnikov in umetnikov ter tako podprite lokalno gospodarstvo.

Spominki naj so iz lokalnih trajnostnih materialov (naravna vlakna, les, kamen) oz. iz ekološke pridelave. Izogibajte se plastičnim spominkom.

Izogibajte se spominkom v plastični embalaži. Okolju prijazna je lahko kreativno oblikovana embalaža iz recikliranega papirja, papirnatih vrečk, časopisa itd.

Namesto materialnih spominkov lahko obiskovalcem ponudite okolju prijaznejše alternative, kot so digitalizirana doživetja in izleti, donacije lokalnim dobrodelnim in naravovarstvenim organizacijam itd.

Kot spominek, ki ga obiskovalci odnesejo iz destinacije, lahko ponudite tudi svoje produkte (npr. darilni bon za prenočitve).

Kakovostno oblikovane razglednice so okolju prijazen spominek, ki ne vsebuje plastike in je biološko razgradljiv.

Knjige (npr. opisi kulture in narave v destinaciji, zbirke receptov značilnih jedi destinacije) so zelo primerni spominki.

Živalski produkti (npr. krzno) in zavarovane rastline za spominke niso primerni.

Kot spominki lahko nastopajo tudi izdelki, ki obiskovalce podpirajo pri njihovem trajnostnem delovanju (npr. steklenice za vodo, skodelice za kavo na poti, vrečke in torbe za večkratno uporabo).

I. Drugo

Kajenje naj ne bo dovoljeno niti v sobah za goste niti v skupnih prostorih.

Poskrbite za mir in tišino ter čim manjšo nočno svetlobno onesaženost, ki ni le energijsko potratna, ampak tudi neprijetna in nezdrava za počitek gostov.

J. Upravljanje z vplivi na okolje - okoljski menedžment

Svojo trajnostno naravnost zapišite v kratko in jasno trajnostno zavezo in jo objavite na svoji spletni strani, obesite na vidnem mestu, kjer sprejemate obiskovalce, ipd. S trajnostno zavezo seznanite zaposlene in jih vključite v njeno udejanjanje.

Redno spremljajte porabo energije in vode, količine nastalih odpadkov, porabo kemikalij, kot so čistila, pralna sredstva ipd.

Zastavite si cilje v zvezi z okoljsko in družbeno odgovornostjo ter razvijte čim bolj natančen akcijski načrt za njihovo doseganje.

Pri načrtovanju ukrepov posebno pozornost namenite področjem z največjimi vplivi ter z dobrim ozaveščevalnim in komunikacijskim potencialom.

Merite in spremljajte napredek pri doseganju ciljev oz. učinkovitost ukrepov in vzpostavite sistem stalnih izboljšav.

Nad izvajanjem akcijskega načrta naj bedi odgovorna oseba – zeleni vodja, ki je odgovoren tudi za usposabljanje in motiviranje zaposlenih ponudnika.

Pripravite trajnostno nabavno politiko in v svojo nabavo vključite čim več izdelkov, materiala in opreme z znaki za okolju manj škodljive in družbeno odgovorne proizvode.

Pripravite in izvajajte načrt rednega vzdrževanja ogrevalne tehnike, sistemov hlajenja in zračenja, vodovodnega sistema, električnih in elektronskih naprav itd.

Kadar je le mogoče, škodljive vplive preprečujte. Vplive, ki jih ni mogoče preprečiti, kar najbolj zmanjšajte.

K. Komuniciranje

Učinkovito in transparentno komuniciranje je ključni del trajnostnega delovanja. Z njim se povečuje ugled ponudnika, poleg tega pa služi mobilizaciji zaposlenih in obiskovalcev za sodelovanje v njegovi trajnosti zgodbi.

Svojo trajnostno naravnost vključite v vsa svoja promocijska in informativna sporočila in uporabite vse komunikacijske kanale (spletna stran, družbena omrežja, elektronska pošta, promocijske akcije itd).

Verodostojnost komuniciranja o trajnostnem delovanju povečajte s pridobitvijo okoljskega certifikata za ponudnike nastanitve.

Komunicirajte tisto, na kar ste že ponosni (npr. izpostavite zmanjšanje porabe energije, oskrbo z energijo iz obnovljivih virov, izvor hrane, povejte, zakaj nimate plastenk z vodo).

Povabite zaposlene, naj postanejo ambasadorji vašega trajnostnega delovanja ter pomagajo širiti zgodbo in navdihovati ukrepanje.

Pripravite navodila za obiskovalce glede varčevanja z viri (energijo, vodo), zmanjšanja škodljivih vplivov (npr. odpadkov), možnosti za trajnostno mobilnost itd. Pri tem bodite natančni – spodbujajte jih k ugašanju luči ter racionalni rabi električne in elektronske opreme, zapiranju vodovodnih pip, pravilnemu zračenju itd. Navodila objavite na spletni strani, v obliki brošure jih namestite v sobe za goste, na mestih posebno velike porabe še posebej namestite prijazna opozorila.

Za goste pripravite informacije o posebnostih lokalnega naravnega okolja, flori in favni, zaščitenih naravnih vrednotah ter napotke za obnašanje v naravi.

Promovirajte peš in kolesarske izlete v okolico in izlete z vlakom.

Za obiskovalce pripravite navodila za obisk lokalnih dogodkov in znamenitosti, kot so tržnice, ekološke turistične kmetije, naravne znamenitosti ipd. Povejte jim, kje lahko dobijo kakovostne, lokalne in ekološke pridelke in izdelke.

IV. Okoljski certifikati – potrdilo trajnostnega delovanja

Vzpostavitev certificiranega sistema upravljanja z vplivi na okolje in pridobitev katerega od mednarodno priznanih okoljskih znakov je najučinkovitejši mehanizem, s katerim lahko turistični ponudniki svojo trajnostno naravnost sporočajo obiskovalcem, partnerjem in skupnosti ter obenem krepijo lastno zavezanost.

Okoljski certifikati dajejo občutek ugodja – predpostavljajo zdrava bivališča, zdravo prehrano in zdravo okolje za turiste in zaposlene.

Okoljski certifikati niso namenjeni zgolj komuniciranju, ampak so praviloma zasnovani tako, da ponudnike usposablja in usmerja ter jim nudijo potrebno podporo v procesu razvoja trajnostne dejavnosti, hkrati pa njihovo odgovorno delovanje tudi promovirajo.

Slovenia Green Accommodation

V Sloveniji lahko ponudniki turističnih nastanitev vstopijo v Zeleno shemo slovenskega turizma (ZSST) in pridobijo znak *SLOVENIA GREEN za turistične nastanitve*.

Pogoj za pridobitev znaka je, da ponudnik s podpisom potrdi sprejemanje *Zelene zaveze slovenskega turizma*² in predloži dokazilo o posedovanju enega od mednarodno uveljavljenih znakov za trajnostni turizem, ki jih priznava SLOVENIA GREEN. Med znaki lahko vsak ponudnik izbere tistega, ki je najbolj smiseln za njegov tip ponudbe in obseg delovanja.

Nosilci znaka SLOVENIA GREEN za turistične nastanitve so deležni promocije na spletnem portalu www.slovenia.info.

Mednarodni znaki za trajnostne turistične nastanitve, ki jih priznava SLOVENIA GREEN:³

Vsem okoljskim certifikatom je skupno nekaj stvari:

- kot minimalni pogoj od turističnih ponudnikov zahtevajo upoštevanje (okoljske) zakonodaje in normativnih aktov;
- zahtevajo izpolnjevanje obveznih in dela izbirnih kriterijev. To ponudnikom omogoča, da pri pridobivanju znaka izpostavijo področja, na katerih je njihovo delovanje že skladno s trajnostnimi zahtevami, na ostalih področjih pa delovanje postopoma ozelenjujejo;
- ponudnike spodbujajo, da svojo zavezanost k ozelenjevanju dejavnosti zapišejo: sprejmejo okoljsko politiko in program ukrepanja, s katerim zagotovijo njeno izvajanje, ter imenujejo okoljsko ekipo in managerja;
- spodbujajo redno spremljanje vplivov na okolje in uvedbo sistema stalnih izboljšav za njihovo zmanjševanje;

² Besedilo Zelene zaveze slovenskega turizma je dostopno na www.slovenia.info/uploads/zelena_shema/pozivi_2021/priloga_2_-_zelena_zaveza.pdf.

³ Aktualni seznam znakov, priznanih v okviru SLOVENIA GREEN, je dostopen prek spletne strani [Uporabna gradiva | I feel Slovenia](http://Uporabna_gradiva_|_|I_feel_Slovenia). Seznam ni zaprt in je redno posodabljan. Vsebuje tudi kratke opise znakov in pomembne povezave.

- ponudnike spodbujajo, da posebno pozornost namenijo razvijanju pozitivne okoljske naravnosti zaposlenih in njihovemu usposabljanju;
- ponudnike spodbujajo, da o svoji trajnostni naravnosti informirajo turiste ter lokalno in širšo skupnost.

Okoljski management je povezan z določenimi stroški in zahteva nekaj dodatnega napora. Vendar pa se vse, kar v njega vložimo, povrne s finančnimi prihranki in povečanjem privlačnosti turistične ponudbe.

V. Pomembni znaki za okolju manj škodljive ter družbeno odgovorne izdelke in storitve

	<p>Znak za okolje Evropske unije ali okoljska marjetica (EU Ecolabel)</p>
	<p>Energijska nalepka</p> <p>Oznaka, ki z razvrščanjem izdelkov v razrede glede na energetsko učinkovitost (od »A« – najbolj učinkovit do »G« – največja poraba energije) potrošnikom omogoča izbiro energijsko varčnih izdelkov.</p>
	<p>Certifikat FSC (Forest Stewardship Council label)</p>
	<p>Sistem za certificiranje gozdov PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification)</p>
	<p>MSC certifikat (Marine Stewardship Council certificate)</p>
	<p>Nordijski znak za okolje (The Nordic Swan Ecolabel)</p>
	<p>Modri angel (Blauer Engel)</p>
<p>Nemški znak za okolje, ki potrošnike informira o okolju manj škodljivih izdelkih in storitvah.</p>	

Znaki na področju kmetijskih pridelkov in živil:

Skupni Evropski znak za ekološko kmetijstvo

Znak zagotavlja skladnost pridelave, predelave, pakiranja, skladiščenja in transporta ekoloških pridelkov, živil in krmil z veljavnimi predpisi za ekološko kmetijstvo.

ekološki

Državni zaščitni znak »ekološki«

Znak za označevanje živil, ki vsebujejo najmanj 50 % ekoloških sestavin slovenskega izvora.

Demeter

Mednarodna blagovna znamka za živila, ki so pridelana in predelana po standardih za biološko-dinamično kmetovanje.

Biodar

Kolektivna blagovna znamka za ekološka živila, pridelana in predelana po standardih Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije.

Mednarodni znak za pravično trgovino

Znak potrjuje skladnost proizvodov z družbenimi, okoljskimi in gospodarskimi standardi mednarodne zveze za pravično trgovino (Fairtrade International), ki se zavzema za trajnostni razvoj malih kmetijskih proizvajalcev v državah globalnega juga.

označba
porekla

Zaščitena označba porekla

Evropska shema kakovosti, ki zajema pridelke ali živila, ki izvirajo iz določene regije, kraja ali države in so tesno povezani z območjem, katerega ime nosijo.

geografska
označba

Zaščitena geografska označba

Evropska shema kakovosti, ki zajema pridelke ali živila, ki izvirajo iz določene regije, kraja ali države, le da je povezava med geografskim območjem in končnim proizvodom manj tesna kot pri zaščiteni označbi porekla (npr. Slovenski med, Kranjska klobasa).

zajamčena
tradicionalna
posebnost

Zajamčena tradicionalna posebnost

Evropska shema kakovosti, kjer je zaščitena predvsem receptura ali način pridelave ali predelave. Sama proizvodnja ni omejena na določeno geografsko območje, saj lahko te kmetijske pridelke ali živila proizvajajo vsi, ki se držijo predpisane recepture, postopka in oblike (npr. Slovenska potica).

Zeleni napotki za ponudnike nastanitev v destinaciji Kranj so bili pripravljene v sodelovanju z Umanotero, Slovensko fundacijo za trajnostni razvoj v okviru projekta LIFE IP CARE4CLIMATE (LIFE17 IPC/SI/000007), ki je integralni projekt, sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, sredstvi Sklada za podnebne spremembe in sredstvi partnerjev projekta.

Maj 2022

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Deljenje pod enakimi pogoji 4.0 Mednarodna.